

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1997 M. SPALIO 23 D. NUTARIMO NR. 1154 „DĖL VALSTYBINĖS REIKŠMĖS MIŠKŲ PLOTŲ PATVIRTINIMO“ (2004 M. LAPKRIČIO 3 D. REDAKCIJA) ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTAŲ ATKŪRIMO ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO 2 DALIAI (2001 M. RUGPJŪČIO 3 D. REDAKCIJA), 5 STRAIPSNIO 2 DALIES 1 PUNKTUI (2004 M. KOVO 23 D. REDAKCIJA)

2010 m. kovo 9 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Prano Kuonio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovei Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Teisės departamento Teisės taikymo skyriaus vedėjai Agnei Murauskaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2010 m. kovo 2 d. išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 25/2007 pagal pareiškėjo – Klaipėdos apygardos administracinio teismo prašymą (Nr. 1B-28/2007) ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimas Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“ ta apimtimi, kuria žemės sklypas, į kurį pretenduojama atkurti nuosavybės teises natūra, pagal

Aplinkos ministerijos parengtas schemas buvo priskirtas prie valstybinės reikšmės miškų plotų, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui, Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai, 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

Pareiškėjas – Klaipėdos apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimas Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“ ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, buvusio savininko A. M. žemė, kuri Palangos miesto savivaldybės tarybos 2003 m. birželio 13 d. sprendimu Nr. 75 pažymėta kaip laisva (neužstatyta) ir kuriai Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2004 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. A1-4.1.-359 patvirtinti natūra grąžinamos žemės sklypo Vanagupės g. 46, Palangoje, planas, dydis, ribos, apribojimai ir vertė pagal Aplinkos ministerijos parengtas schemas, buvo priskirta prie valstybinės reikšmės miškų plotų, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui, Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai, 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui.

II

Pareiškėjo – Klaipėdos apygardos administracinio teismo prašymas grindžiamas tuo, kad piliečiui prašant priimti sprendimą atkurti nuosavybės teises į žemės sklypą Palangos mieste šis sklypas buvo įtrauktas į valstybinės reikšmės miškų plotų sąrašus, patvirtintus Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimu Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“. Pareiškėjui kilo abejonė, ar Vyriausybė šiuo nutarimu pagrįstai priskyrė iki nacionalizacijos piliečio A. M. nuosavybės teise valdytą žemę prie valstybinės reikšmės miškų plotų nepriėmus sprendimo dėl pretendento pateikto prašymo atkurti nuosavybės teises į šią žemę. Pareiškėjas mano, kad šią žemę Vyriausybės nutarimu priskyrus prie valstybinės reikšmės miškų plotų iš pretendento buvo atimta galimybė atkurti nuosavybės teises į šią žemę, todėl abejoja, ar toks šiame Vyriausybės nutarime nustatytas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui (nuosavybė neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama), Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (žemė grąžinama natūra turėtoje vietoje), 5 straipsnio

2 dalies 1 punktui (nuosavybės teisės į žemę atkuriamos grąžinant natūra laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje, kurios planus Vyriausybės nustatyta tvarka tvirtina savivaldybės administracijos direktorius).

III

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovės A. Murauskaitės rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštaravo Konstitucijai ir minėtoms Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo nuostatomis.

Suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovės A. Murauskaitės pozicija grindžiama šiais argumentais.

1. Iš Valstybinės miškotvarkos tarnybos pateiktų Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro valstybinės reikšmės miškų plotų schemos fragmento, papildomos grafinės bei vaizdinės medžiagos matyti, kad ginčijamame žemės sklype yra miškas (Kretingos miškų urėdijos Palangos girininkijos Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinis sklypas (toliau – ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinis sklypas), kuris Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimu Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“ buvo priskirtas prie valstybinės reikšmės miškų plotų. Pateikti taksaciniai rodikliai bei vaizdinė medžiaga rodo, kad sklype augantis miškas atitinka Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatytus miško kriterijus: tai yra ne mažesnis kaip 0,1 hektaro žemės plotas, apaugęs medžiais, kurių aukštis natūralioje augavietėje brandos amžiuje siekia ne mažiau kaip 5 metrus, kita miško augalija, taip pat išretėjęs ar dėl žmogaus veiklos bei gamtinių veiksnių netekęs augalijos (kirtavietės, degavietės, aikštės). Nurodytasis miškas yra Palangos miesto teritorijoje, todėl jis priskiriamas miesto miško kategorijai, o pagal Miškų įstatymo 5 straipsnį miestų miškai yra valstybinės reikšmės miškai.

2. Miestų miškai turi ypatingą ekologinę reikšmę. Jie gerina miestų aplinkos kokybę, mažina neigiamą poveikį aplinkai. Miestų miškai taip pat atlieka svarbią socialinę ir rekreacinę funkcijas, užtikrindami kokybišką visuomenės poilsį urbanizuotose teritorijose. Teisiniu reguliavimu, kuriuo nustatytas nuosavybės teisių atkūrimo į miesto miškus ribojimas, siekiama apsaugoti kitas Konstitucijos ginamas vertybes (gamtos išteklius, aplinką), todėl tokie ribojimai yra teisėti ir būtini.

3. Vyriausybei įgyvendinant įstatymu jai suteiktus įgaliojimus tvirtinti valstybinės reikšmės miškų plotų schemas, dėl miesto miškų įtraukimo į tokią schemą nepakeičiamas miesto teritorijoje esančio miško statusas, jam taikomas teisinis režimas. Net jeigu Vyriausybė mieste esančios ir miško kriterijus atitinkančios teritorijos neįtrauktų į valstybinės reikšmės miškų plotų schemas, tokia teritorija pagal Miškų įstatymą būtų laikoma valstybinės reikšmės mišku, kuris yra išimtinė

valstybės nuosavybė, ir nuosavybės teisės į ją negalėtų būti atkuriamos.

IV

Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovė A. Murauskaitė iš esmės pakartojo rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus ir atsakė į Konstitucinio Teismo teisėjų klausimus.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

1. Pareiškėjas – Klaipėdos apygardos administracinis teismas prašo ištirti, ar Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimas Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“ ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, buvusio savininko A. M. žemė, kuri Palangos miesto savivaldybės tarybos 2003 m. birželio 13 d. sprendimu Nr. 75 pažymėta kaip laisva (neužstatyta) ir kuriai Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2004 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. A1-4.1.-359 patvirtinti natūra grąžinamos žemės sklypo Vanagupės g. 46, Palangoje, planas, dydis, ribos, apribojimai ir vertė pagal Aplinkos ministerijos parengtas schemas, buvo priskirta prie valstybinės reikšmės miškų plotų, neprieštaruja Konstitucijos 23 straipsniui, Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai, 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui.

2. Vyriausybė 2004 m. lapkričio 3 d. priėmė nutarimą Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“ (įsigaliojo 2004 m. lapkričio 7 d.).

Šiuo Vyriausybės nutarimu buvo nustatyta:

„1. Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimą Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. 97-2451; 2002, Nr. 54-2121; 2003, Nr. 74-3443; 2004, Nr. 26-815, Nr. 143-5233):

1.1. Išdėstyti 1 punktą taip:

„1. Patvirtinti 1093,71 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotus (pridedama) pagal Aplinkos ministerijos parengtas schemas.“

1.2. Išdėstyti nauja redakcija nurodytuoju nutarimu patvirtintus valstybinės reikšmės miškų plotus (pridedama).

2. Pavesti Aplinkos ministerijai pateikti 1 punkte nurodytas schemas apskričių viršininkams ir kitoms suinteresuotoms institucijoms.“

3. Taigi Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimu Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“ buvo pakeistos atitinkamos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 (2004 m. rugsėjo 23 d. redakcija) nuostatos, *inter alia* buvo naujai patvirtinti valstybinės reikšmės miškų plotai.

Darytina išvada, kad pareiškėjas prašo ištirti, ar Konstitucijos 23 straipsniui ir atitinkamiems Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo straipsniams neprieštarauja Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) (toliau – ir Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija)).

4. Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) turi sudedamąją dalį „Valstybinės reikšmės miškų plotai“, kurioje *inter alia* Palangos miesto savivaldybei buvo patvirtinti 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai (19 pastraipa).

5. Pareiškėjas – Klaipėdos apygardos administracinis teismas nenurodo, kurios redakcijos Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai ir 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui, jo manymu, ginčijamas Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) (atitinkama apimtimi) prieštarauja; iš prašymo argumentų ir bylos medžiagos matyti, kad tai – Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalis (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktas (2004 m. kovo 23 d. redakcija).

6. Kaip matyti iš konstitucinės justicijos byloje esančios medžiagos, *inter alia* iš Valstybinės miškotvarkos tarnybos, kuri pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. spalio 9 d. nutarimo Nr. 1255 „Dėl Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro steigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“ 2 punktu patvirtintų Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro nuostatų 15 punktą yra kadastro tvarkymo įstaiga, pateikto 2007 m. liepos 30 d. Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro valstybinės reikšmės miškų plotų schemos fragmento Nr. P0707-0013, Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimu Nr. 1154 (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) Palangos miesto savivaldybei patvirtinti 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apėmė ir sklypą, esantį Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype, į kurio dalį siekiama atkurti nuosavybės teises natūra.

7. Taigi Konstitucinis Teismas tirs, ar Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui, Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (2001 m. rugpjūčio 3 d.

redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui (2004 m. kovo 23 d. redakcija).

8. Pažymėtina, kad tai, ar konkretus asmuo pagrįstai pretenduoja atkurti nuosavybės teises į minėtą ginčijamą sklypą, nėra tyrimo dalykas šioje konstitucinės justicijos byloje. Šiuos klausimus spręsti priklauso atitinkamą nuosavybės teisių atkūrimo bylą nagrinėjančio teismo jurisdikcijai.

II

Dėl Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, atitikties Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui (2004 m. kovo 23 d. redakcija).

1. Pareiškėjo manymu, Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) atitinkama apimtimi prieštarauja *inter alia* Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui (2004 m. kovo 23 d. redakcija) dėl to, kad ginčijamu Vyriausybės nutarimu Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą prie valstybinės reikšmės miškų priskyrus nepriėmus sprendimo dėl pretendento pateikto prašymo atkurti natūra nuosavybės teises į šią žemę, pasak pareiškėjo, iš pretendento buvo atimta galimybė įgyvendinti šią teisę.

2. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pirmiausia būtina išsiaiškinti miško sąvoką, taip pat valstybinės reikšmės miškų sampratą, Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinio sklypo paskirtį ir statusą.

3. 1990 m. kovo 11 d. atkūrus nepriklausomą Lietuvos valstybę galiojo 1979 m. birželio 21 d. priimtas Lietuvos Respublikos miškų kodeksas, pagal kurio 1 straipsnį šis kodeksas reguliavo miškų santykius, o pagal šio kodekso 28 straipsnio 1 dalį valstybinės reikšmės miškai buvo skirstomi į pirmąją, antrąją ir trečiąją grupes. Minėto kodekso 28 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta, kad „pirmajai grupei priklauso miškai, kurie atlieka pirmiausia šias funkcijas: <...> sanitarines-higienines ir sveikatingumo (miestų miškai, <...>)“.

4. Lietuvos Respublikos Seimas 1994 m. lapkričio 22 d. priėmė Lietuvos Respublikos miškų įstatymą (įsigaliojo 1995 m. sausio 1 d.). Pagal Miškų įstatymo (1994 m. lapkričio 22 d. redakcija) 27 straipsnį, įsigaliojus šiam įstatymui, neteko galios Miškų kodeksas.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, jog požymiai, pagal kuriuos atitinkamas žemės sklypas yra laikomas mišku, buvo nustatyti Miškų įstatymo (1994 m.

lapkričio 22 d. redakcija) 3 straipsnio 3 dalyje: miškas – ne mažesnis kaip 0,1 hektaro, apaugęs medžiais ir kita miško augalija arba laikinai jos netekęs (kirtavietės, degimvietės) žemės plotas. Miškų įstatymas (1994 m. lapkričio 22 d. redakcija) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, tačiau jame nustatytas minėtas teisinis reguliavimas iki 2001 m. liepos 1 d. nepakito.

Seimas 2001 m. balandžio 10 d. priėmė Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimo įstatymą, pagal kurio 1 straipsnį Miškų įstatymas (1994 m. lapkričio 22 d. redakcija) buvo pakeistas ir išdėstytas nauja redakcija. Naujos redakcijos Miškų įstatymas pagal tą pačią dieną priimtą Lietuvos Respublikos miškų įstatymo įgyvendinimo įstatymo 1 straipsnį įsigaliojo 2001 m. liepos 1 d. Pagal Miškų įstatymo (2001 m. balandžio 10 d. redakcija) 2 straipsnio 1 dalį miškas – ne mažesnis kaip 0,1 hektaro žemės plotas, apaugęs medžiais, kurių aukštis natūralioje augavietėje brandos amžiuje siekia ne mažiau kaip 5 metrus, kita miško augalija, taip pat išretėjęs ar dėl žmogaus veiklos bei gamtinių veiksnių netekęs augalijos (kirtavietės, degavietės, aikštės). Miškų įstatymas (2001 m. balandžio 10 d. redakcija) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, tačiau jame nustatytas minėtas teisinis reguliavimas nepakito.

5. Konstitucinės justicijos bylos medžiaga, *inter alia* kompetentingų valstybės institucijų pateikti duomenys, leidžia konstatuoti, kad buvusio savininko A. M. žemės dalis, į kurią pretenduojama atkurti nuosavybės teises natūra:

– patenka į Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, kuris Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimu Nr. 1370 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo“ yra priskirtas prie valstybinės reikšmės miškų plotų (Valstybinės miškotvarkos tarnybos 2007 m. liepos 31 d. raštas Nr. 576 „Dėl informacijos pateikimo“, Valstybinės miškotvarkos tarnybos 2007 m. liepos 30 d. Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro valstybinės reikšmės miškų plotų schemos fragmentas Nr. P0707-0013);

– Palangos miesto teritorijai buvo priskirta dar 1970 m. (Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1970 m. birželio 30 d. įsakas „Dėl Kretingos rajono Šventosios apylinkės panaikinimo ir Palangos miesto ribų nustatymo“; Palangos miesto savivaldybės 2010 m. vasario 22 d. raštas Nr. (19.4)-D3-472 „Dėl informacijos pateikimo konstitucinės justicijos bylai“).

6. Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro duomenimis, Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype auga medynas, kurio amžius yra 55 metai, medžių aukštis – 19 metrų, miško plotas – 0,6 hektaro, medyno tipas – miško parkai, jo tankumas – vidutinis (Valstybinės miškotvarkos tarnybos 2007 m. liepos 30 d. pažyma Nr. TA 0707-0004 „Apie Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastrę įregistruotų miškų taksacinius rodiklius“).

Taigi, kaip matyti iš Valstybinės miškotvarkos tarnybos pateikto 2007 m. liepos 30 d. Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro valstybinės reikšmės miškų plotų schemos

fragmento Nr. P0707-0013 ir Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastrė įregistruotų taksacinių rodiklių, Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinis sklypas atitiko ir atitinka tiek Miškų įstatymo (1994 m. lapkričio 22 d. redakcija) 3 straipsnio 3 dalyje, tiek Miškų įstatymo (2001 m. balandžio 10 d. redakcija) 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą miško sąvoką.

7. Miškų įstatymo (2001 m. balandžio 10 d. redakcija) 2 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „miestų miškai – miestų teritorijose esantys miškai“.

Minėta, kad teritorija, kurioje yra Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinis sklypas, Palangos miestui buvo priskirta dar 1970 m.

Taigi iš konstitucinės justicijos byloje esančios medžiagos matyti, kad Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype yra miesto miškas.

8. Seimo 1994 m. lapkričio 22 d. priimtame Miškų įstatymo, kuris įsigaliojo 1995 m. sausio 1 d., 5 straipsnio 6 dalies 3 punkte buvo nustatyta, kad „Lietuvos Respublikai išimtinės nuosavybės teise priklauso valstybinės reikšmės miškai, jeigu jie yra priskirti: <...> 3) <..> miestų miškams <...>“.

Miškų įstatymo (2001 m. balandžio 10 d. redakcija) 4 straipsnio 4 dalies 2 punkte nustatyta, kad „<...> Valstybinės reikšmės miškai – tai: <...> 2) miestų miškai; <...>“. Ši Miškų įstatymo nuostata nebuvo keičiama ar papildoma.

Taigi Miškų įstatyme buvo ir yra nustatyta, kad miestų miškai yra valstybinės reikšmės miškai.

Vadinasi, Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype augantis miesto miškas yra valstybinės reikšmės miškas.

9. Minėta, kad pareiškėjas ginčija, ar Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) atitinkama apimtimi neprieštarauja *inter alia* Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui (2004 m. kovo 23 d. redakcija).

10. Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija) yra nustatyta:

„Žemė gražinama natūra turėtoje vietoje piliečiui arba piliečiams bendrosios nuosavybės teise, išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei, ir žemę, kurios šio straipsnio 10 dalyje nurodytu atveju susigrąžinti turėtoje vietoje piliečiai nepageidauja. Žemės bendraturčių susitarimu žemė natūra gali būti gražinama atskirais sklypais. Žemės sklypų, įgytų bendrosios nuosavybės teise, padalijimo projektai rengiami šios žemės savininkų lėšomis pagal vienodo dydžio Vyriausybės nustatytus darbų įkainius.“

11. Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5 straipsnio

2 dalies 1 punkte (2004 m. kovo 23 d. redakcija) buvo nustatyta:

„Nuosavybės teisės į žemę, iki 1995 m. birželio 1 d. buvusių miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose, atkuriamos:

1) gražinant natūra laisvą (neužstatytą) žemę turėjoje vietoje piliečiui ar piliečiams bendrosios nuosavybės teise, taip pat piliečiui, nuosavybės teise turinčiam pastatui, jo naudojamą teritorijų planavimo dokumentuose nustatytų ribų žemės sklypą, išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei, ir žemę, kurios susigražinti turėjoje vietoje pilietis nepageidauja. Gražinamos natūra laisvos (neužstatytos) žemės plotas sumažinamas iki 1 ha ploto žemės sklypo dydžio, jeigu jame yra suprojektuoti žemės sklypai, perduodami neatlygintinai piliečiams individualiai statybai pagal šio straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jų negalima suprojektuoti kitose miesto teritorijose dėl laisvos (neužstatytos) žemės šiame mieste trūkumo. Laisvos (neužstatytos) žemės plotuose gražinamų natūra turėjoje vietoje žemės sklypų formavimą ir jų planų rengimą Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis organizuoja ir planus tvirtina savivaldybės administracijos direktorius.“

12. Taigi pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalį (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija) ir 5 straipsnio 2 dalies 1 punktą (2004 m. kovo 23 d. redakcija) žemė ir atitinkamai miesto žemė piliečiui yra gražinama natūra.

Vadinasi, šio įstatymo nuostatomis buvo reguliuojami santykiai, susiję su žemės ir atitinkamai miesto žemės, kuri nėra miškas, gražinimu piliečiams natūra, išskyrus atvejus, kai tokia žemė nėra gražinama, o yra valstybės išperkama.

13. Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija) ir 5 straipsnio 2 dalies 1 punkte (2004 m. kovo 23 d. redakcija) daroma nuoroda į šio įstatymo 12 straipsnį (2003 m. spalio 14 d. redakcija), kuriame nustatyti atvejai, kada žemė ir atitinkamai miesto žemė piliečiams negražinama natūra, o už ją pagal šio įstatymo 16 straipsnį (2002 m. spalio 29 d. redakcija) atlyginama kitais būdais.

14. Kaip minėta, Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype yra miesto miškas. Pabrėžtina, kad atvejai, kada miškai piliečiams negražinami natūra, o už juos valstybė atlygina pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnį (2002 m. spalio 29 d. redakcija), yra nustatyti ne šio įstatymo 12, bet 13 straipsnyje.

Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnyje (2002 m. spalio 29 d. redakcija) nustatyta:

„13 straipsnis. Valstybės išperkami miškai ir vandens telkiniai

Miškai ir vandens telkiniai iš šio įstatymo 2 straipsnyje nurodytų piliečių išperkami valstybės ir už juos valstybė atlygina pagal šio įstatymo 16 straipsnį, jeigu jie:

1) priskirti valstybinės reikšmės miškams, valstybinės reikšmės vidaus vandenims. Šių

miškų ir vandens telkinių plotus tvirtina Vyriausybė;

2) priskirti valstybiniais rezervatams, valstybinių parkų rezervatams ir rezervatinėms apyrbėms, Kuršių nerijos nacionaliniam parkui;

3) priskirti miestų miškams, miestų sanitarinės apsaugos pirmajai zonai, miško parkams. Išvardytų miškų sąrašus su juose nurodytais miškų plotais tvirtina Vyriausybė;

4) priskirti miško genetiniams draustiniams, valstybiniais miško medelynams, valstybiniais miško daigynams ir miško sėklinėms plantacijoms;

5) priskirti miškų mokslinio tyrimo ir mokymo bei selekcinės sėklininkystės objektams. Šių miškų plotus tvirtina Vyriausybė;

6) valstybinės reikšmės miškai, esantys 7 km pločio juostoje nuo Baltijos jūros ir Kuršių marių;

7) pagal įstatymus įsigyti privačion nuosavybėn.“

Taigi pagal šio įstatymo 13 straipsnį (2002 m. spalio 29 d. redakcija) nuosavybės teisės į miškus grąžinant juos natūra neatkuriamos, jeigu jie: priskirti valstybinės reikšmės miškams (1 punktą); priskirti miestų miškams (3 punktą). Vadinas, miestų miškai yra valstybės išperkami; už juos valstybė atlygina pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnį (2002 m. spalio 29 d. redakcija).

15. Pažymėtina, kad teisinis reguliavimas, pagal kurį miestų miškai piliečiams negrąžinami natūra, o yra išperkami valstybės atlyginant už juos kitais būdais, buvo nustatytas dar Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ 13 straipsnio 3 punkte (1992 m. gegužės 7 d. redakcija), taip pat ir Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnio 4 punkte (1997 m. liepos 1 d. redakcija).

Pažymėtina ir tai, kad pagal įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ 13 straipsnį (1991 m. birželio 18 d. redakcija) „valstybės reikmėms reikalingi miškai iš šio įstatymo 2 straipsnyje nurodytųjų asmenų išperkami, taikant šio įstatymo 16 straipsnyje numatytus išpirkimo (kompensavimo) būdus, jeigu jie pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus priskirti pirmosios grupės miškams“. Minėta, kad tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos miškų kodekso 28 straipsnio (1979 m. birželio 21 d. redakcija) 2 dalyje buvo nustatyta, kad „pirmajai grupei priklauso miškai, kurie atlieka pirmiausia šias funkcijas: <...> sanitarines-higienines ir sveikatingumo (miestų miškai, <...>)“.

Taigi principinė nuostata, kad miestų miškai nėra grąžinami piliečiams natūra, o yra valstybės išperkami, buvo įtvirtinta jau nuo 1991 m. birželio 18 d., kai Seimas priėmė įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“.

16. Minėta, kad, pareiškėjo manymu, Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154

„Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) atitinkama apimtimi prieštarauja *inter alia* Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui (2004 m. kovo 23 d. redakcija) dėl to, kad ginčijamu Vyriausybės nutarimu Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą prie valstybinės reikšmės miškų priskyrus nepriėmus sprendimo dėl pretendento pateikto prašymo atkurti natūra nuosavybės teises į šią žemę, pasak pareiškėjo, iš pretendento buvo atimta galimybė įgyvendinti šią teisę.

Todėl šioje konstitucinės justicijos byloje taip pat būtina išsiaiškinti, ar Vyriausybė turėjo įgaliojimus Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą nepriėmus sprendimo dėl pretendento pateikto prašymo atkurti nuosavybės teises į šią žemės dalį priskirti prie valstybinės reikšmės miškų, t. y. ar ji galėjo priimti ginčijamą nutarimą atitinkama apimtimi.

Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas suponuoja teisės aktų hierarchiją. Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis principas neleidžia poįstatyminiais teisės aktais (taigi ir Vyriausybės nutarimais) nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytoju įstatyme, kad poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, kad poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais, kad poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas, nepaisant to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2007 m. rugsėjo 6 d. nutarimas).

16.1. Vyriausybei priimant atitinkama apimtimi ginčijamą Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimą Nr. 1154 (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) galiojo Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnio 1, 3 punktai (2001 m. gruodžio 11 d. redakcija), kuriuose nustatyta: „Miškai ir vandens telkiniai iš šio įstatymo 2 straipsnyje nurodytų piliečių išperkami valstybės ir už juos valstybė atlygina pagal šio įstatymo 16 straipsnį, jeigu jie: 1) priskirti valstybinės reikšmės miškams, <...>. Šių miškų <...> plotus tvirtina Vyriausybė; <...> 3) priskirti miestų miškams, miestų sanitarinės apsaugos pirmajai zonai, miško parkams. Išvardytų miškų sąrašus su juose nurodytais miškų plotais tvirtina Vyriausybė; <...>.“

16.2. Taigi pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnio 1 punkto (2001 m. gruodžio 11 d. redakcija) nuostatą Vyriausybė turėjo įgaliojimus tvirtinti valstybinės reikšmės miškų plotus, o pagal šio straipsnio 3 punkto (2001 m. gruodžio 11 d. redakcija) nuostatą turėjo įgaliojimus tvirtinti miestų miškams priskirtų miškų sąrašus su juose nurodytais miškų plotais.

17. Minėta, kad Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype yra miesto miškas.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo 2007 m. rugsėjo 6 d. nutarime,

kuriame atitinkama apimtimi buvo tiriama Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2005 m. liepos 14 d. redakcija) atitiktis Konstitucijai ir Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo straipsnių nuostatomis, buvo konstatuota ir tai, kad, nepaisant to, ar Vyriausybė tam tikrus miestų miškus formaliai yra priskyrusi valstybinės reikšmės miškams, miestų miškai pagal Miškų įstatymą yra valstybinės reikšmės miškai.

Vien tai, kad Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinis sklypas tam tikrą laiką nebuvo Vyriausybės nutarimu priskirtas prie valstybinės reikšmės miškų plotų ir kad tai buvo padaryta tik Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimą Nr. 1154 išdėsčius 2004 m. lapkričio 3 d. redakcija nepriėmus sprendimo dėl pretendento pateikto prašymo atkurti nuosavybės teises į šią žemės dalį, savaime nėra pagrindas teigti, kad Vyriausybė veikė *ultra vires*, t. y. viršijo savo įgaliojimus.

18. Minėta, kad Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype yra miesto miškas. Vadinasi, šis sklypas, kaip miesto miškas, pagal Miškų įstatymo (2001 m. balandžio 10 d. redakcija) 4 straipsnio 4 dalies 2 punktą, kuriame nustatyta, kad miestų miškai yra valstybinės reikšmės miškai, ir pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnio 3 punktą (2001 m. gruodžio 11 d. redakcija) nėra piliečiams gražinamas natūra, o turi būti išperkamas valstybės.

Šioje konstitucinės justicijos byloje jau minėta, kad principinė nuostata, jog miestų miškai nėra gražinami piliečiams natūra, o yra valstybės išperkami, buvo įtvirtinta jau nuo 1991 m. birželio 18 d., kai Seimas priėmė įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“.

19. Minėta ir tai, kad už valstybės išperkamus miškus valstybė piliečiams atlygina Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnyje (2002 m. spalio 29 d. redakcija) nustatytais būdais.

20. Pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas 2008 m. gegužės 20 d. nutarime yra konstatavęs ir tai, kad teisinis reguliavimas, kuriuo nustatomos nuosavybės teisių atkūrimo natūra alternatyvos, neprieštarauja restitucijos tikslams ir konstituciniam nuosavybės teisių apsaugos principui.

21. Minėta, kad Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija) ir 5 straipsnio 2 dalies 1 punkte (2004 m. kovo 23 d. redakcija), kurių atžvilgiu pareiškėjas ginčija Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimą Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) (atitinkama apimtimi), yra reguliuojami santykiai, susiję su žemės ar atitinkamai miesto žemės, kuri nėra miškas, gražinimu piliečiams natūra.

Minėta ir tai, kad sklypas, į kurį pretenduojama atkurti nuosavybės teises natūra, yra miesto

miškas.

22. Taigi nėra teisinio pagrindo teigti, kad Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarime Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, neatitinka Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija) ir 5 straipsnio 2 dalies 1 punkto (2004 m. kovo 23 d. redakcija).

23. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, neprieštarauja Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui (2004 m. kovo 23 d. redakcija).

III

Dėl Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, atitikties Konstitucijos 23 straipsniui.

1. Minėta, kad, pareiškėjo manymu, Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) atitinkama apimtimi prieštarauja *inter alia* Konstitucijos 23 straipsniui dėl to, kad ginčijamu Vyriausybės nutarimu Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksaciniame sklype esantį mišką prie valstybinės reikšmės miškų plotų priskyrus nepriėmus sprendimo dėl pretendento pateikto prašymo atkurti nuosavybės teises į šią žemę, iš pretendento buvo atimta galimybė įgyvendinti šią teisę.

2. Konstitucijos 23 straipsnyje nustatyta, kad nuosavybė neliečiama (1 dalis); nuosavybės teises saugo įstatymai (2 dalis); nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama (3 dalis).

Konstitucijos 23 straipsnio nuostatos aiškintinos atsižvelgiant ir į Konstitucijos 47 straipsnio 1 dalies (2003 m. sausio 23 d. redakcija) nuostatą, kad Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teise priklauso žemės gelmės, taip pat valstybinės reikšmės vidaus vandenys, miškai, parkai, keliai, istorijos, archeologijos ir kultūros objektai. Ši nuostata reiškia, kad Konstitucijos 47 straipsnio

1 dalyje (2003 m. sausio 23 d. redakcija) nurodyti objektai, *inter alia* valstybinės reikšmės miškai, nuosavybės teise gali priklausyti tik valstybei, išskyrus iš pačios Konstitucijos kylančias išimtis (Konstitucinio Teismo 2007 m. rugsėjo 6 d. nutarimas); valstybė (jos institucijos, pareigūnai) negali priimti jokių sprendimų, kuriais remiantis minėti objektai iš valstybės nuosavybės pereitų kitų subjektų nuosavybėn, išskyrus tuos atvejus, kai pati Konstitucija tai leidžia (Konstitucinio Teismo 2005 m. liepos 8 d., 2006 m. kovo 14 d., 2007 m. rugsėjo 6 d. nutarimai).

3. Pažymėtina, kad Lietuvos valstybė, siekdama atkurti pažeistas nuosavybės teises, pasirinko ne *restitutio in integrum*, bet ribotą restituciją; teisingumo atkūrimas, kai savininkams yra kompensuojama už natūra negražinamą išlikusį nekilnojamąjį turtą, yra dvejopas: jis atkuriamas ir savininko, ir visos visuomenės atžvilgiu; okupacinės valdžios neteisėti veiksmai padarė milžinišką žalą ne tik savininkams, kurių nuosavybės teisės buvo paneigtos, bet ir visai visuomenei, visai valstybei; atkuriant teisingumą savininkų atžvilgiu, negali būti nepaisoma teisingumo visos visuomenės, kurios nariai yra ir šie savininkai, atžvilgiu; nuosavybės teisių atkūrimo procese turi būti siekiama pusiausvyros tarp asmenų, kuriems atkuriamos nuosavybės teisės, ir visos visuomenės interesų (Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d., 2007 m. liepos 5 d. nutarimai).

4. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog įstatymuose gali būti nustatyta, kad nuosavybės objektai asmenims, turintiems teisę atkurti nuosavybės teises, natūra nėra gražinami, o yra valstybės išperkami (Konstitucinio Teismo 2007 m. liepos 5 d., 2007 m. rugsėjo 6 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai, 2008 m. liepos 4 d. sprendimas); restitucijos įstatymų nuostata, kad jei negalima gražinti turto natūra, turi būti skiriama kompensacija, neprieštarauja nuosavybės neliečiamumo ir nuosavybės teisių gynimo principams, nes teisinga kompensacija taip pat užtikrina nuosavybės teisių atkūrimą (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2007 m. liepos 5 d., 2007 m. rugsėjo 6 d. nutarimai, 2008 m. liepos 4 d. sprendimas).

Kaip minėta, Konstitucinis Teismas 2008 m. gegužės 20 d. nutarime yra konstatavęs ir tai, kad teisinis reguliavimas, nustatantis nuosavybės teisių atkūrimo natūra alternatyvas, neprieštarauja restitucijos tikslams ir konstituciniam nuosavybės teisių apsaugos principui.

Konstitucinis Teismas, savo nutarimuose Konstitucijos 23 straipsnio turinį interpretuodamas nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo kontekste, ne kartą yra konstatavęs: iki turto gražinimo ar atitinkamos kompensacijos išmokėjimo buvusio savininko subjektinės teisės į konkretų turtą dar nėra atkurtos (Konstitucinio Teismo 2008 m. gegužės 20 d. nutarimas); valstybės įgaliotos institucijos sprendimas gražinti turtą natūra ar kompensuoti už jį turi tokią juridinę reikšmę, kad tik nuo to momento buvęs savininkas įgyja savininko teises į tokį turtą (Konstitucinio Teismo 1994 m. gegužės 27 d., 2003 m. kovo 4 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai).

5. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, jog vien tai, kad Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinis sklypas tam tikrą laiką nebuvo Vyriausybės

nutarimu priskirtas prie valstybinės reikšmės miškų plotų ir kad tai buvo padaryta tik Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimą Nr. 1154 išdėsčius 2004 m. lapkričio 3 d. redakcija nepriėmus sprendimo dėl pretendento pateikto prašymo atkurti nuosavybės teises į šią žemės dalį, savaime nėra pagrindas teigti, kad Vyriausybė veikė *ultra vires*, t. y. viršijo savo įgaliojimus.

Paminėtina ir tai, jog Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad, nepaisant to, ar Vyriausybė tam tikrus miestų miškus formaliai yra priskyrusi valstybinės reikšmės miškams, miestų miškai pagal Miškų įstatymą yra valstybinės reikšmės miškai (Konstitucinio Teismo 2007 m. rugsėjo 6 d. nutarimas).

6. Minėta, kad pagal Konstituciją teisinga kompensacija taip pat užtikrina nuosavybės teisių atkūrimą.

7. Taigi nėra pagrindo teigti, kad Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarime Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, nukrypo nuo iš Konstitucijos 23 straipsnio kylančių nuosavybės teisių apsaugos imperatyvų.

8. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) (Žin., 2004, Nr. 162-5910) ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, neprieštarauja Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (2001 m. rugpjūčio 3 d. redakcija), 5 straipsnio 2 dalies 1 punktui (2004 m. kovo 23 d. redakcija).

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ (2004 m. lapkričio 3 d. redakcija) (Žin., 2004, Nr. 162-5910) ta apimtimi, kuria Palangos miestui patvirtinti (pagal atitinkamą Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos parengtą schemą) 3,33 tūkst. hektarų valstybinės reikšmės miškų plotai apima ir Palangos miesto savivaldybės miškų 105 kvartalo 28 taksacinį sklypą, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Kęstutis Lapinskas

Zenonas Namavičius

Ramutė Ruškytė

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Romualdas Kęstutis Urbaitis